

SZÉKELY HIRLAP.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

— Megjelen: esütörtökön és vasárnapon. —

<p>SZERKESZTŐSÉG: Deák-Ferenoz-utca 8-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők ⇒ Telephon szám 58. ⇒</p>	<p>SZERKESZTIK: BEDŐHÁZI JÁNOS tanár. Dr FENYVESI SOMA ügyvéd. SZ. SZAKÁTS PÉTER ker. és ip. kam. titkár.</p>	<p>ELŐFIZETÉS: Egy évre 6 frt — kr. Fél évre 3 frt — kr. Negyed évre 1 frt 50 kr. Előfizetést és hirdeteményeket fel- vesz a „SZÉKELY HIRLAP” kiadóhivatala (REICHARDSBERG JÓZSEF könyvkereskedése.)</p>
--	---	--

Chauvinismus.

II.

Lehet talán, hogy a társadalmi érintkezésben vagyunk sovinsták. Nézzük csak a derék magyar kereskedőt, Kondor Mihály urat, a mint a bécsi utazó-ügynök úrnál, magát a nyelvkötés veszélyének téve kiuntalan, németnyelven megrendeléseket tesz: von dasz drajczik tuczat, von dasz niksz, von dasz Holecz-bund óknok, zekszik stik és így tovább. Az öreg meg se gondolja azt, hogy teljes jogában volna annak az úrnak, a ki nem magyarul szól hozzá, egyszerűen hátat fordítani.

Stiglitz Florian nagy német polgártárs harmincz év óta él egy tiszta tősgyökeres magyar városban, a nélkül, hogy egy szót tudna magyarul; nyilván úgy tartva, hogy mégis barbár nyelv lehet az a magyar, a mit harmincz év alatt sem lehet megtanulni. Azért hát a magyar ember adja meg magát és szorgalmasan köszönget neki: guten Morgen! guten Tag! Kereskedelmünk nyelve nem magyar, nem tudott magyarrá lenni mind ez ideig, az alatt a hosszú harmincz év alatt, a mi alatt nem tagadjuk, szellemben, érzésben talán magyarrá vált. Talán? mert meg kell jegyeznünk, hogy e szellemnek, érületnek első jele a nyelv szokott lenni rendes körülmények között; a nélkül lehet helyesen és jól felfogott érde-

de nem igazi nemzeti szellem, nemzeti érület.

Én igen jól tudom, hogy azt, a ki ezt a szellemet és érületet a cselekvés terére egész merevségében átviszi, sokszor épen felei, a kik nagy józanul gondolkozva nem akarnak sovinstáknak látszani, a „menkő nagy magyar” gunyos jelzővel tisztelik meg. Pedig jó volna, ha mind ilyen menkő nagy magyarok volnánk, s nem kéne szégyelnünk azt, ha egy-egy schulvereinista uraság szemünkbe vágja a „chauvinist” elnevezést.

Sovinstákvoltak mindazok a nemzetek, a kik a nagyság magas fokára emelkedtek, mert társadalmuknak minden tagja ugy nyelvében, faji vonásaiban, valamint gondolkozásában, érzelmeiben foglalkozásában, törekvésében egy egyöntetű nemzeti jelleghez simul, nem tekintve, hogy vajon e jelleg más nemzetek szemében kedvező vagy kedvezőtlen színben tünteti fel őket.

És csak így keletkezhetett francziánál, angolnál, németnél nemzeti tudomány, művészet, ipar. De mi, a kiket sovinstáknak nevez a világ, fitymáljuk azt, a mi a miénk. Azt mondjuk, igen, ha olyan tökéletes lesz mint a külföldé, akkor pártolni fogjuk. De hát ha a társadalom nem igyekszik hozzájárulni, hogy ezt a tökéletességet elérje, vajon magától fog-e csak egyszerre kifejlődni?

Poéta ember vagyok inkább és ilyen dolgokban inkább érzek, mint gondol-

kozom. Elolvastam iparkamaránk szép véleményét az önálló vámterületről. Nem szólok hozzá, hasznára lesz-e az Magyarországnak, vagy sem? Szakemberek nézetei rendkívül eltérők ebben a kérdésben. Attól azonban félek, hogy jelen társadalmi állapotaink szerint a magas védvámok dacára is Magyarországra özönnel jönne a külföldi portéka és a kétszeres árt is megfizetné a magyar társadalom, csak hogy bécsi, párisi, londoni legyen. A míg consumens közönségünkben ez az irány van meg, a míg kereskedőink a bécsi vigéczeket mosolygva fogadják, pedig Ausztriában sok helyről kiutasítják már őket, — addig véleményem szerint hiába alkotunk önálló vámterületet, hiába kormány, hiába minden iparfejlesztő, terjesztő bizottság.

A magyar társadalom sok nagyot és szépet alkotott a lelkesültség ünnepein: minden magasabb kulturánk ez ünnepeknak eredménye. De arra, hogy magyar ipar és kereskedelem keletkezzék, nem a magas foku, de aztán alább szálló, hanem egy esendes, általános, mindég egy színvonalat mutató nemzeti érületnek kell közrehatni. Isten mentsen, hogy valami védegyeletre gondoljak, hiszen az is csak egy olyan felleobanás volt a negyvenes években pártpolitikai háttérrel s épen azért nem lehetett s lehetne most sem eszköze a magyar ipar fellendülésének. Nem akarok s nem is tudnék tán eszközt ajánlani. Csak annyit

T Á R C Z A.

Mire lehet használni?

Ezt a kérdést halljuk most mindenütt, a hol a Röntgen-féle fotografálás esudáiról, a hol a láthatatlan sugarak hatásáról olvasnak, beszélnek és halljuk nagyon gyakran, a midőn egy új theoretikus értékű, de meglepő felfedezésről, vívmányról van szó: Mire lehet használni? Másfél százada annak, hogy az abbé Nollet villanygépén a roccoco hölgyek és urak a villanyosság esudáit — nekünk már egész köznapi dolgok, — bámulták. Akkor nem kérdezték, mire lehet ezeket a szikrákat használni? mi java lehet belőlük az embernek, emberiségnek? hanem egyszerűen gyermekes kedélyvel bámulták a titokzatos természet ez új erejének megnyilatkozását. A mi korunk azonban nagyon is el van kényeztetve. A mi korunknak nem esoda a esoda, s ha a haszon közvetlen nem jár nyomába, ha nem látja annak praktikus alkalmazását, a pusztá bámulattal be nem éri. Nekünk a természet titokzatoságának, egyszerűségének lélekemelő szemlélete nem elég már, nekünk izgatottság kell, s ezt az izgatottságot a felfedezés praktikus alkalmazása szerzi meg. Az ósók a völgyből bámulattal és tisztelettel eltelve szemlélték a Montblanc hó takart esillogó bérzeit; az unokáknak ez semmi, ők megmásszák; veszélyt,

akadályt legyőzve szerzik meg az idegeiknek szükséges izgalmaikat.

Ma egy Newton vagy egy Fresnel kisebb emberek volnának nekünk, mint Edison vagy Gramme. Hiába! mi mindennap új felfedezést, vagy helyesebben alkalmazását akarjuk látni a felfedezéseknek, s a ki e vágyunkat legjobban betölti, az a nagy ember.

Vajon? Mindhiába volnának Morse, Hughes, Bell, Edison, Gramme, Planté, Siemens és isten tudja még hányan, a kik praktikus alkalmazásaikkal az embernek igaz, nagy szolgálatokat tettek, s a kiknek neveit ma untalan emlegeti mindenki; ha tisztán theoretikus felfedezéseikkel nem előzték volna meg őket Volta, Ampère, Ohm és Faraday. Ezek a nagy emberek, a kik az emberi végtelen tudásban egy eszményt láttak, a melyet mind nagyobb és nagyobb mértékben megvalósítani törekedtek.

Törődtek is azzal, mi hasznót hajt az? ők csak tudni akartak, tudni mentől többet abból, a mit az emberi ész csak megtudhat. Az emberi tudás bővülésében ők az isteni kinyilatkoztatás örökön tartó munkáját látták, magukat ez isteni munka apostoláivá, szentjeivé avatták fel.

Soha se szabad kérdenünk, ha a természet-búvár valamely igazságot tár elénk: mire lehet azt használni? s a felfedezés becsét a a szerint itelni meg. A tudománnyal szemben kegyeletlenség a phaedrusi mondást alkalmazni: bolondság, ha haszna nincs. Ezzel az emberiség legnemesebb, legmagasztosabb törekvéseit alázzuk meg.

Aztán ha nem veszük is a dolgot a tudomány eszményi oldaláról, hogy ha ezt a kérdést tettük volna Faradynak a mikor kimutatta, hogy az egyik vezető sodronyban végig futó villanyáram, egy másik mellette levő zárt sodronyba egy pillanatig tartó áramot idéz elő, vagy Ampèrenek és Aragonak, a mikor az elektromagnet felfedezték, alig tudtak volna felelni rá. Ma már 60—70 évvel e felfedezések után, azok alapján száz mérföld távolból értekezhetünk, beszélhetünk ismerőseinkkel, a villanylámpák varázsfénye világítja meg szobáinkat, utcáinkat, az elektromos vasut ezrével hordja az embereket, a folyam hajtó erejét kilométer távolságra vihetjük át. Csodák! esodák! mondjuk; hanem ezek a csodák nem most történtek, hanem régen, ott Faraday, Ampère, Ohm s a többi nagyoknak műhelyében.

A hő és villanyosság tana a gyakorlatban alkalmazva hatalmas lökést adott az emberiség boldogulásának, a társadalom átalakulásának. A fénytani ismereteknek kezebb gyakorlati alkalmazása volt, bár az optikai eszközök, a fotografia tökéletesítéséhez vezetve, közvetve óriás ismeret halmazt szolgáltatott. A fény elmélet azonban a tudományoknak legmagasztosabb foku költészete, megragadó, nagyszerű.

Innén a földről felemeli lelkünket az aether régióin át a mérhetetlen távolban levő világokhoz, feltárja előttünk a spectral analysis segítségével azok anyagi alkatát, megnyitja a véghetlenséget. És azokon a sugarakon kívül, a melyeket a világító testek kiárasztanak, az égi

Licencesek

figyelmébe ajánlom a bécsi-, brémai stb. kiállításokon magas kitüntetést nyert **Esszenciáimat** a likörök, cognac, rum, seprópálinka stb. pálinkák hidegutóni előállításához; ugyszintén **kész likőreimet**, rumot, cognacot, allascht stb. stb., melyeket a legjobb minőségben, olcsón szállítok. Használati utasítás esszenciákhoz ingyen.

FISCHER J. gyógyszerész, esszenciagyáros Marosvásárhelyt.

sejtek, hogy a magyar társadalomnak e nyugodtabb, de mélyebb nemzeti érzülete nélkül alig fejlődhetik ki nemzeti iparunk.

Valamint anyanyelvünket magunkkal hordjuk ültünkben, jártunkban, azzal gondolkozunk és álmodunk, ugy ez érzületet is, — mondják bár sovinizmusnak, — keblünkben kell hordanunk mindig, nem csak ünnepeken, hanem hétköznapiakon is, s kedvteléseink, vágyaink kielégítésében, számításainkban, spekulációinkban, életszükségeink beszerzésében, szórakozásainkban annak mindig tért és befolyást engedünk. Ha társadalmunk minden tagja rang, állás, vagyon különbsége nélkül így érez, akkor a közönség megteremtí magá a magyar ipart, mint egy bensejéből származó szükségletét. Mi most megfordítva csináljuk: teremtsenek okvetetlen magyar ipart, kormány, törvényhozás, vagy isten tudja miféle felsőbb égi hatalmak, s aztán meglátjuk lesz-e hozzá közönség? Ez mindenesetre nagyon problematikus.

— i — s.

Kérelem.

Országszerte ismeretes dolog, hogy a székely embernek rendkívül nagy a találékonysága, nagy a formaérzéke, kézügyessége. A kiket a feleletesen ítélő közönség „vad zseniknek” szokott nevezni, a székelyföldön igen nagy számmal vannak. Egyik egy műórát farag ki, a másik primitív eszközeivel minden mechanikai ismeret nélkül egy gőzgépet csinál utánna, a harmadik megcsinálja fából a biciklit és pompásan használja. Van olyan, a ki a szobrászatban valóságos művész; láttam egy egyszerű székely embertől olyan állat szobrokat, a melyeken nem csak az alak van utánozva, hanem az illető állat életét, jellemét kifejező mozdulatok. Láttam székely ember kezétől művészileg készített kályhákat, faragványokat.

Ezek a vadzsenik valóságos zsenik, egy nép csoport szellemének, életrealitásának, értelmi képességének, produktív erejének önkénytelen megnyilatkozásai. A mi székely iparmuzeumunknak egy ilyen osztályát kellene berendezni, a hol a mi produktív erőnknek, találékonyságunknak ezek a jelei collectív csoportozatban szemléltethetők legyenek. Nem csupán a képzett és kitanított kezek munkáit helyezném oda, hiszen ezek már nem volnának oly erős bizonyítékok a székely nép képességére, hanem igen az ilyen naturalistákét. Közönségünk egyet kettőt ismer belőlük, és azért csak kuriozum számba veszi az efélét; össze gyűjtve azonban szóval szóló tanúságai valának, ha szabad így kifejeznem magamat, a „Székely Géniusznak”

testek, a villanylámpa, a phosphoreskáló anyagok, a Crookes féle csövek vagy a tenger m. l. i. árd villódzó lényei, a szentjános bogár, még hány van olyan, a mit nem láthatunk? Némelyiket érezzük mint melet, másokról már csak az okoskodás ad számot, következtetve a határból, a mit a fotografus lemezén előidézett, de ezeken kívül is, még hány lehet előttünk egészen ismeretlen, titokzatos hatása? Egy a ködből kibontakozó légi csillag tündérpalota a fényelmélet, az emberi ész isteni alkotása, most csak a homlokzat egy része áll szemünk előtt, de rendre, rendre itt is, ott is felesillan egy ablak, egy ívezet, egy csipkázat, párkány vagy tornyoska. Egy ilyen ködből kibontakozó rész, a mit a Kathod vagy a Röntgen-féle sugarak hatásában megpillantottunk! Ne kérjük, mire lehet használni? Talán lesz praktikus haszna is, de a természetudományok istennője csak egyik kezével szorja a haszon gyümölcsét az emberiségre, a másikkal az ég felé mutat, oda a hová az emberek legmagasztosabb eszményei vannak felirva.

János.

Mikor az embernek nincs száz forintja.

Klapp úr a botanika egyik tudós professzorának volt assistense, e mellett pedig egy igen nyomoruságos zsidó ember vala. Már magában véve, a mint azt beszélték, a tudós pro-

s bár munkáik kuriozumoknak látszhatnak, de székely népünk jellemzésére rendkívül értékesek és értékesek.

Bátrak vagyunk felkérni az ügy iránt érdeklődőket, hogy a hol a székely művészeknek és találékonyságuknak ily nyilvánulásait látják, arról a „Székely Hírlap” szerkesztőségét értesíteni sziveskedjenek. Ha egy előre többre nem mehetnénk is, mint a pusztá adat gyűjtés; a székely faji kiválóságnak kitüntetéséhez, ugy hiszem, beesés anyagot szolgáltatathatnánk azzal. Mi sokra képes a tanítás és szakoktatás, a mű-érzők mesterséges fejlesztése, annak tanúságait látjuk naponta iparosiskoláinkban, faragászati iskoláinkban, nagyon érdekes volna azonban szemmel láthatólag feltüntetni a székelyben levő természetes őserőnek produktumait.

Bedőházi János.

HIREK.

— **A „Közérdek” igazságai.** Vettük a következő sorokat: A „Székely Hírlap” tisztelt Szerkesztőségének Helyt. A helyi „Közérdek” című hetilap tegnap megjelent 3. számában „Botrány törvénykezésünkben” cím alatti cikkre máskülönbem nem kívánok reflektálni, (azt ugy hiszem megteszik mások) — de abban az is benne lévén, hogy „Schaller központi vizsgáló-bíró . . . a cégjegyzést kérvő ügyvéddel íratta meg az elintézés impurumát” — miután a szóbanforgó cégbejegyzési kérvényt a czukorgyár részéről én nyújtottam be, a gyanúsított tisztelt bíró ural szemben köteleességemnek tartom kijelenteni, hogy Schaller József bíró úr sem a fennmilitett cégbejegyzési kérvény elintézésénél, sem soha semmiféle bírói elintézés impurumát velem nem íratta meg s hogy eszerint a fennmilitett, ezzel ellenkező állítás valótalan. Igen kérem, sziveskedjék a tisztelt szerkesztőség e soroknak az igazság érdekében a „Székely Hírlap”-ban helyet adni. Marosvásárhely, 1896. jan. 20. Tisztelettel Csongvay Lajos.

— **A kereskedők és kereskedő ifjak köre**” folyó hó 25-én (szombaton) saját köri helyiségében, tánczezal egybekötött „Thea-estély” rendezését határozta el. Felkértek a t. köri tagok ezen estély sikerét megjelenésökkel támogatni.

— **A marosvásárhelyi „Koresolya-egylet”** a tervbe vett villanyvilágítás alapja javára 1896. február hó 8-án a „Transsylvania” dísztermében zártkörű koszoruestélyt rendez. Jegyek ára: Személyjegy 2 frt, családijegy 3 személy részére 5 frt, ennél több tagu család részére 6 frt, karzati ülőhely első sor 2 frt, második sor 1 frt. Belépti-jegyek a meghívó előmutatása mellett Potoczky Péter egyleti pénztárnok divatüzletében válthatók, este pedig a pénztárnál. A kik meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, kéretnek e végett a

fesszor úr assistensének lenni valóságos isten csapása volt, de a Klapp úr nyomorusága nem innen eredt. Csak annyit tudok, hogy ő nyomorult volt már az előtt is, mielőtt assistens lett volna. Multjából többet nem tudhattam meg, véletlenül még azt, hogy gyalog beutazta Kisásziát, a Balkán-félszigetet, meg az Afrikai partokat, tanulmányozta e tájak floráját és pihent a pálmafák árnyékában. De mivel meg vagyon írva, hogy a pálmafák árnyékában büntetlenül pihenni nem lehet, Klapp úrnak valószínűleg ebből származott minden nyomorusága.

Klapp úr külseje nagyon elhanyagoltnak volt mondható: kopott vörhenyes szakállával, kellőleg harmonisált fekete speglis kabátja, nadrága, félre nyomott cipője és jellemzetes cilinderek kalapja, melyet mint mondá, a be- duinok is megcsodáltak afrikai útjában.

Rendesen a kávéházban találkoztunk össze, a hol ő nyomoruságát adta elé nekem, de ugy, hogy én voltaképen még se tudhattam meg, hogy miből is áll az ő nyomorusága? Egyszer esodálkozásomat fejeztem ki, hogy ennyi tudással és észszel nem tud előre haladni.

— Hja! Kérem! — mondá, — mind egészen máskép volna, ha valaki száz forintot adna nekem kölcsön.

— Száz forint! — feleltem, — hisz az mi egy assistensnek? Semmiség, bliktri: én szivesen adnék, ha volna t. i. száz forintom.

— Nó látja! a kinek volna az nem ad, aki

választmány bármely tagjához fordulni. Kezdeté este 8 órakor.

— **E. M. K. E.** marostordamegyei választmánya kedden délután gyűlést tartott Bihar Sándor elnöke alatt. Megvizsgálták a pénztár állapotját, megadták a pénztárnoknak a felmentvényt, a „Slöjd” részére 50 frt segély helyzetettilátásba. A gyűlésen a tagok csekély száma jelent meg.

— **Népszerű felolvasások.** Az iparosok képzésére szervezett népszerű felolvasások sorában folyó hó 12-én vasárnap Dr. Kábdébó Ferenc kir. közjegyző tartott felolvasást a „Rákócziak” koráról. A felolvasás vonzó tárgyánál, a népszerű s épen azért kedélyre és értelemre egyaránt ható előadásnál fogva a nagy számú közönség figyelmét és érdeklődését mindvégig lebilincselte. A mult vasárnap január 19-én Szentgyörgyi Dénes tartott élénk és vonzó előadást, ismertette Amerikát.

— **Bojtorjánkodások.** Lapszemlét is tarthatunk, hiszen Marosvásárhely ezuttal három lapot szerkesztenek. A „Marosvidék” vasárnapi száma igen változatos tartalommal, ügyesen összeállítva jelent meg. Van benne olvasni való és ezzel egy vidéki lapról nagyon sok van mondva. Szivesen haladunk vele azon az uton, hogy Marosvásárhely társadalmi életét élénkítsük, érdekeit előmozdítsuk. Hanem már még se feszítsük igen magasra kívánalmainkat; mert hogy Marosvásárhelyt egy fiók kereskedelmi miniszteriumot állítsanak fel, a mint azt a Marosvidék közgazdasági rovatában olvassuk, ezt egy kicsit soknak tartjuk. Aztán hát ki is lenne az a fiók kereskedelmi miniszter? vagy talán csak sajtóhiba volt? — Nyakaló Jánosné ő nagysága, ki nagyon prude asszony rosz neven veszi a Marosvidék piczusának versét. Az a jégi kis vasut, nagy vasut, meg a karambol a két összefutó ajakkal, világos célzást rejt magában, s egy szigoru mamának, a kinek három férjhezadó leánya van, fel kell emelni kárhóztató szavát, ha csak a dolognak nines komolyabb háttere. Mert akkor . . . hisz a szemet be is lehet hunyni. Hanem azért te éles piczusom dorombolj csak tovább ilyen kedvesen s hiszem, hogy nem sok időre derék jó kandur lesz belőled. — A helyi „Közérdek” is dolgozik. Na! na!

— **Az altisztek tánczestélye** a mult szombaton a Transsylvania termében kedélyesen, jó hangulat mellett folyt le. Jelen voltak a tisztikarok tagjai csak nem teljes számmal, ugy szintén a város közönségéből igen sokan jelentek meg a hivatalnokai, kereskedői és iparos osztályból.

adna, annak nines. — Klapp úr mélyen felsóhajtott.

— De hát elvégre mit is segítene az a száz forint? — kérdém. — Hát először is tetszik tudni, csináltatnék magamnak egy épen olyan elegans ruhát, mint a kegyedé, a kalapomat eltenném szárított növényeim közé, kesztyűvel, cipővel látnám el magamat, szóval egész gavaléros külsőt adnék magamnak. — De ezzel aztán vége is volna a száz frtnak körülbelül, s maradna minden egyébben a régi állapot, — mondám.

— Oh nem! — felelt Klapp úr. — Igy felöltözve, előkelő külsővel mint a kegyedé, mint assistens, mint olyan ember, a kire egy egyetemi kathetra néz, mindenesetre kapnék olyan pénzes embert, a ki ezer forintot kölcsönözne nekem.

— Ezer forint! — mondám, — ez már valami. Ezer forinttal meg vetheti a szerencséje alapját.

— Azzal még nem. Az ezer forintot pusztán arra használnám, hogy elegans szállást tartanék, előkelő hotelekben ebédelnék, látogatnám a bálakat, mint kegyedé . . .

— Ah! tudom már; ezzel az életmóddal aztán tudna magának újból tizezer forint hitelt szerezni.

Nem rosz, igazán nem rosz.

— És a tizezeret helyesen befektetve, felhasználva, tehetnék egy százezer forintos pártit. A tizenegyzeszáz forintot szépen visszafizetném

— **Ma bizott** mellett

Lajos, tattak n egy G kérdése gyűlése döntetn

— **A r**

ral sze telen l

szerezni című l igyeksz dokból,

zatu cíi követke

ezégből ságára nyit oh

masztot a ezuko

meg, m kedő vá

zánk ké dasági

ezélja, p

pénztár részben

nyekre; nézve r

fel azt t

tesítésé gondolv

megjegye mény e

kell nag elturne

dolgába

— **P**

12. ház; kedden

gyalufor; makacsu

is alig volt. Mi

marosvá dat? Lá

got tüzo

lánggal

— **A**

mánya f

11-én ta

tatott. A

fényesen 276 frt Felülfi

a 88900

pedig p

milliót

— **Marostordamegye egészségügyi bizottsága** 21-én tartotta meg élénk részvét mellett alakuló gyűlését, melyen elnökké Deák Lajos, jegyzővé dr. Turnowszki Mór választották meg. Legérdekesebb tárgya a gyűlésnek egy Gernyeszegen létesítendő gyógyszerár kérdése volt, mely ügy különben a megye közgyűlése, illetve a belügyminiszter által fog eldöntetni.

— **A marosvásárhelyi czukorgyár**l szemben egy és más oldalról bizonyos kedvtelen hangulatról volt alkalmunk tudomást szerezni. Ezt a hangulatról a „Közérdek” című helyi lap vasárnapi cikké még lejjebb igyekszik fokozni, nem tudjuk egyenes szándokból, vagy csupán megindított és más irányzatú cikkeihez érvelés szempontjából? Lapunk következő számaira tartjuk fenn, a czukorgyár czégbefizetéséről szóló állításainak alaptalanságára rámutatni. Jelen alkalommal csak annyit ohajtunk megjegyezni a támadt, vagy támasztott kedvezőtlen hangulattal szemben, hogy a czukorgyár, nem csak pusztán egy itélendő meg, mint egyesek, vagy egy társaság nyereséskedő vállalatá, hanem igen is úgy, mint hazánk keleti részére nézve igen fontos közgazdasági intézmény, melynek nem pusztán az a célja, mint például a „esobolyókuti takarékpénztárnak”, dús osztalékokat adni nagyobb részben az igazgatóság zsebében levő részvényekre; hanem mint városunk emelkedésére nézve nagy befolyással levő tényező. Így fogta fel azt kormányunk is, midőn elősegítette létesítését. Azért midőn vádat emelünk ellene, gondolkodjunk meg, hogy a legkisebb roszakaratu megjegyzéssel is veszélyeztethetjük az intézmény erőrekapását s megszilárdulását. Tudni kell nagyon is, hogy az emberek sok mindent eltérnek, de pénz és pénzzel járó vállalatok dolgában rendkívül idegesek.

— **Pincze-tűz.** A Nagyszentkirály utca 12. házába alatt Szabó József asztalosnái kedden este a pinczében évek óta a felhalmazott gyaluforgács és szemét meggyuladt. A tűz oly makacsul tartotta magát, hogy még éjjel után is alig sikerült elfojtani. Tűzoltókban nagy hiány volt. Mindössze haton segítettek. Mit mond a marosvásárhelyi tűzoltók zászlózára irt jelmondat? Lánggal oltsad a lángot! Ne csak a lángot tüzoltó urak, hanem a forgácsot is, bár lánggal nem ég.

— **A vereskereszt egyesület** választmánya f. hó 18-án ülést tartott, melyen a f. hó 11-én tartott hangverseny jövedelme is elszámoltatott. A hangverseny erkölcsileg és anyagilag fényesen sikerült és a felülfizetésekkel együtt 276 frt 50 kr. tiszta jövedelmet eredményezett. Felülfizettek a következők: Steinberg ezredes

a 88900 forinttal szerzenes spekulációk útján pedig pár év alatt megszereztem magamnak a milliót. De hát ki ad nekem száz forintot? — fejezte be Klapp úr mély sóhaj kíséretében, keserű mosolyal ajkain. Nyomorult vagyok! nyomorult vagyok! mondogatta többször egy másután, csergetett, kifizette feketekávóját kezét szoritott velem s távozott csendesen a növénytani intézet felé.

Bámultam. Micsoda pénzügyi kapacitás ez! s egy ilyen embernek a nyomorúság sajtója közt itatós papirosba takarva úgy kell elszáradni, mint összegyűjtött növényeknek! Szerettem volna száz forintot adni neki, ha kölcsön is kérem de daczára elegáns külsőmnek vagy talán épen annak a következtében nem kaptam embert, a ki száz forintot kölcsönözzen, hogy azt Klapp úrnak kölcsönözhessem.

Ki tudja merre vitte a sors Klapp urat, soha se láttam többet, soha sem hallottam róla. Talán Délamerika vagy Ausztrália flóráját kutatja, mászik meredek kopár sziklákon, kóborol sűrű erdőkben vagy végtelen sivatagokon át bolyong, mint a tudomány mártírja. Vagy talán kapott csakugyan valakitől száz frtot s most mint milliomos a növények helyett a kuponokat aglissá, gyűjtögeti.

Jankó

2 frt, Z. Knöpfler Elek 3 frt, Máriaifné 50 kr, Dr. Papp Imre 50 kr, Barány János 50 kr, Eekwerth József 1 frt, Darkó Akos 2 frt, Grünvald József 1 frt, Návay Bogdán 50 kr, Brunswik százados 1 frt, Jánki hadnagy 50 kr, Lessák hadnagy 50 kr, Erdélyi 2 frt, Felülfizetés 50 kr, Bogdánfy István 50 kr, N. N. 50 kr, Sándor Jánosné (főispánné) 25 frt, Dr. Kábdebó 50 kr, Rosnyai István 50 kr, N. N. 50 kr, Lorbeer 2 frt, Widder Károly 50 kr, Demény Lajos 50 kr, Wass Árpád 50 kr, Szentmariay Dezső 2 frt, grf. Bánffy György Kolozsvárról 5 frt, öz. Báró Bánffy Zoltánné 5 frt, Földváry Alexandriné 5 frt, x. y. 10 kr, Nagy Sándor 1 frt 50 kr, Lukács Béla 10 frt, Fekete Gábor 3 frt, Báró Bálint József 20 frt, grf. Bély Györgyné 3 frt, Bély Gergelyné 2 frt, grf. Bethlen Leopoldin 3 frt. A választmány a rendezőség buzgó elnökének Szentmariay Dezsőné szül. Beteg Emma öngyűlöletének, a rendezőség tagjainak és a közreműködőknek, valamint a felülfizetőknek egyen-egyen az egylet iránt tanusított szíves érdeklődésükért hálás és forró köszönetét nyilvánítja.

— **Üdvarhelyvármegyében** a millenniumi kiállításra serényen foly a munka. Az agyag- és köipariskolán, az alsófokú ipariskolán kívül részt vesznek összesen 26-an. Kiállításra szánt tárgyak márcz. 15—20-ig közszemlére lesznek kitéve az iparos önképző nagytermében, a hol tetszés szerinti díj mellett bárki is megtekintheti. A tárgyak szállítási költségeit valószínűleg a megye hordozza, mert sem a polgárok, sem a kiállító iskolák nincsenek abban a helyzetben, hogy ezt maguk fedezhetnék.

— **Az első 3 1/2%-os jelzálogkölcsön.** A Magyar földhitelintézet elhatározta, hogy 3 1/2%-os zálogleveleket bocsájt ki. A földhitelintézet igazgatósága közelebbi ülésén szavazta meg az első 3 1/2%-os jelzálogkölcsönt, melyet kétségtelenül sűrűn fognak követni részint új kölcsönök, részint pedig magasabb kamatozású régi kölcsönök konverziói, úgy hogy az a 60 millió korona, melynek kibocsájtására a földhitelintézet a hitelbankkal megállapodott, hamar együtt lesz.

— **Halálozás.** Váradi Márton széles körben ismert polgártársunkat súlyos csapás érte, fia Váradi Albert mérnöknek hosszas szenvedés után történt halála által. Az elhunyt egykor kitűnő növendéke volt a helyi ev. ref. kollegiumnak, s egy családja, mint tanárai sok reményt fűztek jövőjéhez. Már évek óta hordta magában az emésztő kort, szenvedve, túrve hosszasan, megakadályoztatva előmenetelében, a mely végre, élte virágjában sirba dönté. Nyugodjék csendesen. Temetése vasárnap délután volt a városi közönség igen nagy részvétele mellett.

— **Szerkesztői üzenet.** D. E. Szívesen tennék eleget kívánságának, de bizony munkatársaink szívesen ragaszkodnak inkognitójuk megőrzéséhez; különösen Bojtorján Jankó élet-halál harcával fenyeget, ha a házhoz nyulunk; a professor pedig tudja, hogy Évája mindkét szemét kikaparván, ha megtudná, hogy az ő férje hirlapíró, mert a hirlapírói mesterség csak úgy ér valamit, ha az, a ki folytatja — fiatal.

Nyakaló János professor morfondirozásai.

Ha bosszúság, ha bú ér, eléveszem Madách gyönyörű költeményét, az „Ember tragédiáját” s megvigasztalodom. Fennhangon olvasom. Tetszik

különösen nekem a Keppler jelenete. Ádám zsölyeszékébe dül, Éva előtte áll. Mindinkább besötétedik.

Eva.

János nekem szükségem volna pénzre.

A háttérben mintha egy visszhang felelné vissza: János nekem szükségem volna pénzre! Megfordulok és az én tulajdon Évamat látom szemeim előtt. A tragédia Ádámjával felelek vissza: Egy fillérem sincs, mind elhordtad immár.

Az én Évám azonban nem a Madách szavával felel meg, hanem a saját műalkotásaiból kezd fülembe szavalni.

Elhordtam-é? Miért hordtam el? hogy a leányaidat férjhez adjam. (Hiszen azok a te leányaid is.) Piacz kell a leálynak a mai világban, piacz kell! Modern asszony vagyok és gyűlölöm ezeket a vén grapsákat, a mikben itt turkálsz. (Jó, hogy a fejembe nem vágod.) Nem meritesz azokból egy csep jőzan ész sem. Ha az én eszem nem volna, nem is tudom mit csinálnátok! (De hát mire kell megint a pénz?) Mire kell a pénz? furesa kérdés. Négy jelmez ruhára van szükségünk. (Talán nem akarod már a legkisebbet is bálba vinni?) Hiszen három nagy leányod és egy feleséged van! (Szerencse, hogy nem vagyok török.) Jelmezben kell megjelennünk, virág kosztyűmökben leszünk: Mártha nefelejtsnek, Izaura gyöngyvirágnak, Emma ibolyának, én meg rózsának öltözve. (Remélem talán nem valami bimboeszkának, hanem egy jó természet bazsarózsának.)

Egyszerre aztán meglágyulva, mintha épen Madáchból olvasná, fuvola hangon kezdi sutogni.

No Jánosom, oly gyászosan ne vedd,
Ha mondok is egyet-mást néha-néha;
Nem akarnék búba ejteni,
Ládd a világ olyan esudalatos,
És hölgyei oly büszkék, gunyosak,
Mit kezdjek én daczolni ellenük?
Nines már közöttünk ugyebár harag?
Jó éjt! reggelre ne feledd a pénzt.

Persze Kepplernek könnyű volt, előszólítja famulussát s iziben időjőslatot meg nativitást készített, hogy a pénzt eléteremtse. Nekem a takarékpénztári könyvemem kell előszólítnom.

Sirva jő haza a minap a legkisebb leányom, Irma a tánciskolából. — Tata! — panaszolja, — engem azok a rossz diákok mind Iphigeniának csúfolnak. — Azt ugyan rosszul mondják, — felelem — nem tudják a jó görög kiejtést már megtanulni, nem Iphigenia, hanem Iphigeneia.

Nagy zajt csaptak a gyermekeim, a kisebbek, a szomszéd szobában. Kinézek, látom, hogy Gyula Sandrikaról a kabátját rángatja le, Károlyka meg ott áll egy papírdarabra jegyezgetve. Mit csináltok? kiáltok rájuk. — Ügyvédesdit játszunk, a hogy a Miska bácsitól tanultuk a nyáron.

Félek, hogy a sok bálozással még velem is eljátszák ezt a játékot, de komolyan.

FELELŐS SZERKESZTŐ
Dr FENYVESI SOMA.

A nagyérdemű közönség különös figyelmébe ajánlom: *házi édes mustár, sonka* és mindenféle *huspác, tea IMPERIAL és SIMON-KEVERÉK* nagyszerű aromájú, *boreczet*, általánosan kedvelt *asztali bor* 1 liter 40 kr,

legújabb

IMPERIAL KÁVÉ VEGYITÉK,

kész pörkölt kávé,

mindennap friss pörkölés, izben, aromában, erőben felülmulhatatlan 1 kiló 2 frt 40 krajczár.

Ezen kávé vegyitékét, sok fáradozás után sikerült összeállítanom és ne tartózkodjék senki megpróbálni; megtakarítja a fát, fáradtságot és azonkívül mindig egyformán pörköltet kap, árban pedig legkevesebb 20 kr megtakarítás.

Marosvásárhelyt, 1896. január hó.

Teljes tisztelettel

SIMON FERENCZ
fűszer- és esemegekereskedése.

Sz. 450—1896.

polg.

Hirdetmény.

A marosvásárhelyi kir. törvényszék az 1874. évi XXXV. t.-cz. 43. és 44 §§-ai értelmében felszólítja mindazokat, a kik néhai Vitályos Sámuel marosvásárhelyi kir. közjegyző közjegyzői biztosítékára az 1886. VII. t.-cz. 40. §-nál fogva törvényes zálogjoggal bírnak, hogy követeléseiket három hó alatt jelentsék be, mert különben a biztosíték azok tekintetbe vétele nélkül fog Vitályos Sámuel jogutódának kiadatni.

Marosvásárhelyt, a kir. törvényszéknek 1896. január 16-án tartott üléséből.

Szentmariaj

elnök. 1—3.

Bondris

jegyző.

KAUPPE és ECKWERT

váltóüzletében

MAROSVÁSÁRHELYT

kaphatók

OSZTÁLY-SORSJEGYEK.

Ára 1 egész, 1 fél, 1 negyed, 1 tized, 1 huszad sorsjegyek

az első huzásra	20 frt	10 frt	5 frt	2 frt	1 frt
mind a három huzásra	60 „	30 „	15 „	6 „	3 „

Az első osztály huzása 1896. febr. 5—8.**10.000 nyeremény, 1.268.000 korona értékben.** 2—3

Kolozsvár

1896.

MEZŐGAZDA

általános mezőgazdasági hetilap.

HARMADIK ÉVFOLYAM.**Megjelenik Kolozsvárt minden szombaton.**

Főszerkesztő:

K. VÖRÖS SÁNDOR,

kir. tanácsos, gazd. tanint. igazgató.

Felelős szerkesztő:

PÁTER BÉLA,

gazd. rendes tanár.

Előfizetési ára:

Egész évre 6 frt — kr
Félévre 3 „ — „
Negyedévre 1 „ 50 „

Megrendelhető minden postahivatalnál.

Mutatványpéldány, kívánatra, egy egész hónapon át ingyen küldetik.

A „MEZŐGAZDA“ hazánk erdélyi részének **egyedüli heti szakközlönye.**

Szorosan gyakorlati irányu

szakezikkeivel felöleli a mezőgazdaság minden ágát és folytonos okulatást nyújt olvasóinak, miért nagyon kedvelt és nagy elterjedésnek örvend az egész országban.

A gyakorlati gazdák legjobb tanácsadója.

Hirdetéseket olcsó áron vesz fel és azok közlésére legalkalmasabb organum, mivel olvasóinak számát a politikai pártolás nem korlátozza.

(4—0)

Boreladás.

Szászveszszósi és asszonynépi
saját termesztés!!!

Eladás kicsinyben és nagyban.

A megrendelésnél**legkisebb mennyiség 50 lit.**

1893-beli fin. vegyes (Ringató) litere	40 kr
1894-beli „ „ „ „	80 „
1894-beli vegyes „ „	30 „
1895-beli „ „ „ „	25 „
1895-beli fin. vegyes (Ringató) „ „	28 „
1895-beli Som és Rizling „ „	32 „
1895-beli Muskotály „ „	40 „

Megrendeléseket elfogad:

Bedőházi Pál,

tisztartó.

KUTYFALVA, u. p. MAROSLUDAS.

KUTYFALVA, 16. sz. őrház kiszálló hely, vasúti feladó állomás MAROSLUDAS. 1—10

SZARVADY MIHÁLY kép. ácsmester és építési vállalkozó Marosvásárhelyt

Elvállalok és készítek mindennemű, az építés körébe tartozó

MUNKÁLATOKAT

a mai kor minden igényeinek megfelelően, igen szolid árak mellett, ugy helyben, mint bárhol vidéken is: **jó munkáért kezeskedem.**

Készítek továbbá mindennemű munkálatokra

tervezéseket és költségszámításokat egész díjtalanul.

Magamat a közönség becses párfogásába ajánlván

4—10

maradok kiváló tisztelettel

Szarvady Mihály,

ácsmester és építési vállalkozó

Marosvásárhelyt, Széchenyi-tér 26.